

การบูรณาการการสอนภาคปฏิบัติด้วยการใช้หลักฐาน เชิงประจักษ์ทางการพยาบาล ที่มีต่อทักษะการสืบค้น วรรณกรรม ทักษะการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ทักษะคิด ต่อการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ และทักษะการปฏิบัติการ พยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์สำหรับนักศึกษา พยาบาล

The Integrated Clinical Teaching Methods with EBN
on Literature Searching Skill, EBN Skills, EBN Attitude,
and Nursing Practice in Maternal and Newborn
Nursing and Midwifery of Nursing Students

สุพรรณณี กัณหาดิลก* ตรีชฎา ปูนสำเร็จ* ศิริวรรณ ผูกพัน*

Supanee Kanhadilok*, Treechada Punsumreung*, Siriwan Pookpan

Received : 10/4/63

Revised : 22/5/63

Accepted : 4/6/63

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง แบบหนึ่งกลุ่มเปรียบเทียบก่อนและหลังการสอนภาคปฏิบัติ มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบทักษะการสืบค้นวรรณกรรม ทักษะการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ทักษะคิดต่อการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์และทักษะการปฏิบัติการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ ก่อนและหลังการบูรณาการการสอนภาคปฏิบัติด้วยการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 3 จำนวน 90 คน ที่ฝึกปฏิบัติการพยาบาลมารดาและทารกในระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอดและระยะหลังคลอดระยะเวลา 8 สัปดาห์ รูปแบบที่ใช้ในการสอนโดยการปฏิบัติในสถานการณ์จริงร่วมกับการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาล ประกอบด้วย การระบุปัญหา การตั้งคำถาม การค้นหาหลักฐาน การประเมิน

* อาจารย์พยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธบาท คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก

* Nurse Instructor, Bromarajonani College of Nursing Phraputthabat, Faculty of Nursing PraborOmarajchanok Institute

คุณภาพของหลักฐาน การนำไปใช้ และการประเมินผล เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินทักษะการสืบค้นวรรณกรรม แบบประเมินทักษะการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการแพทย์ แบบประเมินทัศนคติต่อการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ และแบบประเมินทักษะการปฏิบัติการพยาบาล มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.79, 0.83, 0.62 และ 0.91 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติ Paired t-test

ผลการวิจัย พบว่าทักษะการสืบค้นวรรณกรรม มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเพิ่มขึ้นจาก 2.10 เป็น 3.36 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทักษะการใช้หลักฐานทางประจักษ์ทางการแพทย์ มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 2.10 เป็น 3.42 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทัศนคติต่อการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ มีค่าเฉลี่ยลดลงจาก 3.08 เป็น 2.77 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และทักษะปฏิบัติการพยาบาล: ด้านการส่งเสริมสุขภาพและด้านการรักษาพยาบาล การบำบัดและบรรเทาอาการ เพิ่มขึ้นจาก 2.77 เป็น 3.43 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปผลการวิจัย การบูรณาการการสอนภาคปฏิบัติด้วยหลักฐานเชิงประจักษ์ทางการแพทย์ สามารถเพิ่มทักษะการสืบค้นวรรณกรรม ทักษะการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการแพทย์และทักษะการปฏิบัติการพยาบาล ด้านการส่งเสริมสุขภาพ และการดูแลรักษา สำหรับนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ในการพยาบาลมารดา ทารกและการผดุงครรภ์แต่มีทัศนคติต่อการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ลดลง

คำสำคัญ: การใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการแพทย์ ทักษะการสืบค้นวรรณกรรม ทักษะการปฏิบัติการพยาบาล ทัศนคติต่อการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ การบูรณาการการสอนภาคปฏิบัติ

ABSTRACT

This study was a quasi-experimental research for one group with a pretest and posttest design in clinical practice. This study aimed to compare literature searching skills, evidence based practice skills, attitude toward evidence based nursing, and nursing practice in maternal and newborn nursing between after and before Integrated clinical teaching methods with evidence based nursing. The participants were 90 third year nursing students. They were assigned to practice at a prenatal clinic, labor and delivery room, and postpartum ward for total of eight weeks. Clinical teaching methods were practiced in real clinical settings and integrated using evidence based nursing. Students assessed the patient, asked the problem, acquired the evidence, acquired critically appraisal the evidence, and applied and evaluated the evidences. The instruments consisted of a literature searching skill questionnaire, evidence based nursing skill questionnaire, attitude of using evidence based nursing questionnaire, and nursing practice skill in maternal newborn nursing and midwifery questionnaire. The content validity was qualified by experts and the reliability of the instruments were 0.79, 0.83, 0.62 and 0.91 respectively. The data were analyzed using descriptive statistics and a pair t-test.

The results showed that after integrating EBN in nursing practice, there were significant increases in mean of literacy searching skills from 2.10 to 3.36, at the level of significant of .01, mean of evidence based nursing skills from 2.10 to 3.42 at the level of significant of .01, mean of nursing practice skills also increased from 2.77 to 3.43 at the level of significant of .01. However, mean of attitude toward evidence based nursing significantly decreased from 3.08 to 2.77, at the level of significant of .01.

Conclusion: integrated clinical teaching method with evidence based nursing improved literacy searching skills, evidence based nursing skills, and nursing practice in the third year nursing students, but did not significantly enhance attitude toward evidence based nursing.

Keywords: Literacy Searching, Evidence Based Nursing, Nursing Practice, Integrated Clinical Teaching Method, Attitude toward Evidence Based Nursing

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การดูแลภาวะสุขภาพในศตวรรษที่ 21 การปฏิบัติกรพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ถือเป็นหนึ่งในสมรรถนะที่พยาบาลต้องใช้เพื่อการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการดูแล และการทำงานร่วมกับทีมสุขภาพเพื่อใช้ในการดูแลแบบผู้ป่วยเป็นศูนย์กลาง¹ การใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาล เป็นกระบวนการที่พยาบาลใช้ตัดสินใจทางคลินิกโดยใช้หลักฐานการวิจัยที่ดีที่สุด ร่วมกับความรู้เชี่ยวชาญทางคลินิกและความพึงพอใจของผู้รับบริการ เน้นการใช้ผลการวิจัยและผลการประเมินจากแนวปฏิบัติต่าง ๆ หาข้อตกลงร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่เกิดคุณภาพที่ดีแก่ผู้รับบริการ จึงเป็นเครื่องมือที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติในคลินิก พัฒนาคุณภาพการปฏิบัติการพยาบาล เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ทางสุขภาพที่ดี²

การปฏิบัติการพยาบาล อาศัยกระบวนการพยาบาลเป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ปัญหาสุขภาพของผู้รับบริการ ซึ่งประกอบด้วยการประเมินภาวะสุขภาพ การวินิจฉัยการพยาบาล การวางแผนการพยาบาล การปฏิบัติการพยาบาลและการประเมินผลที่ครอบคลุมการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การดูแลรักษา และการฟื้นฟูสุขภาพ ซึ่งใช้กระบวนการพยาบาลเป็นพื้นฐาน กรอบแนวคิดที่ใช้วิเคราะห์ทางการพยาบาลอย่างเป็นระบบ ต้องอาศัยความรู้แนวคิด หลักการทางวิทยาศาสตร์ในการวิเคราะห์ เพื่อการค้นหาคำตอบและวิธีการเพื่อนำไปสู่การพยาบาลที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของผู้รับบริการ³ การพัฒนาทักษะการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์โดยใช้กระบวนการวิจัย และความรู้เชี่ยวชาญในคลินิกเป็นฐาน จึงมีความสำคัญต่อเปลี่ยนแปลงวิธีการในการดูแลสุขภาพ และวิธีการแก้ปัญหาที่จะส่งผลดีต่อผู้รับบริการถือว่าเป็นเป้าหมายที่สำคัญของการปฏิบัติการพยาบาล ตลอดจนเป็นเพิ่มความ

เชี่ยวชาญทางคลินิกของทีมสุขภาพ ให้สามารถปฏิบัติงานร่วมกัน⁴ ถือได้ว่าเป็นเรียนรู้ที่ต้องเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงมีสำคัญในการจัดการเรียนการสอนในภาคปฏิบัติสำหรับนักศึกษาพยาบาล

การจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติทางการพยาบาล มุ่งพัฒนาทั้งทักษะความรู้ ทักษะทางปัญญา และทักษะวิชาชีพ มุ่งสู่การแก้ปัญหาทางการพยาบาลและทำให้เกิดการเรียนรู้ การสอนการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในภาคปฏิบัติในสถานการณ์จริง ทำให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ด้านการพยาบาล เข้าใจการนำขั้นตอนการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์มาใช้ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ทางคลินิก⁵ และเป็นการพัฒนาทักษะการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ที่มีความจำเป็นสำหรับพยาบาลที่เพิ่มขึ้นในยุคปัจจุบันและอนาคต สำหรับนักศึกษาพยาบาล การส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และสร้างแรงจูงใจในการประยุกต์ใช้เพื่อการพยาบาลที่มีคุณค่าต่อผู้รับบริการ มีสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจและมีประสบการณ์ในกระบวนการพัฒนาคุณภาพของปฏิบัติการพยาบาลและผลลัพธ์ของการปฏิบัติที่มาจากหลักฐานที่มีความน่าเชื่อถือ คำนึงถึงความเป็นไปได้ตามความเชี่ยวชาญในการพยาบาลตลอดจนคำนึงถึงความต้องการความพึงพอใจของผู้รับบริการ⁴

การออกแบบการสอนภาคปฏิบัติโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ จากการทบทวนการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ของ Melnyk⁴ ขั้นตอนหลักการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาลประกอบด้วย การตั้งคำถามที่เป็นปัญหาในคลินิก การสืบค้นหลักฐานที่สอดคล้องกับปัญหา การประเมินคุณภาพ ระดับความถูกต้องของหลักฐาน การนำไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล และการประเมินผลการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ เพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล สอดคล้องกับ Duke University Medical Center Library⁶ ได้เพิ่มขั้นตอนการประเมินสภาพ เพื่อให้

ผู้เรียนเข้าใจสภาพปัญหาของผู้รับบริการ ขั้นตอนดังกล่าวถูกนำมาใช้ในการพัฒนาทักษะการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์สำหรับแพทย์ พยาบาลและสหวิชาชีพ ด้านสุขภาพ ผลลัพธ์การเรียนรู้โดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ภายหลังการสอนด้วยหลักฐานทางประจักษ์ทางการพยาบาล ผู้เรียนมีคะแนนการคิดวิจารณ์ญาณ มีทักษะการสืบค้น และมีความสามารถในการจัดการข้อมูลมากขึ้น และเมื่อจัดการเรียนการสอนพยาบาลด้วยการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์อย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้เรียนมีความเชื่อและมีทักษะการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์มากขึ้น^{7,8} สอดคล้องกับการศึกษาในประเทศไทยที่พบว่า การสอนการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะการคิดและทักษะการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์มากขึ้น⁵ ดังนั้น การศึกษาการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์สำหรับพยาบาล จึงเป็นการใช้เครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพทั้งกระบวนการและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้รับบริการที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะทั้งด้านการคิด การสืบค้น ความรู้ ทักษะการคิดตลอดจนความสามารถในการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาล

จากการสังเกตจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติที่ผ่านมา มีการมอบหมายให้ผู้เรียนสืบค้นผลงานวิจัยเพื่อนำมาใช้ในการวางแผนการพยาบาลและการศึกษากรณีศึกษา พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่มีการค้นคว้าไม่เป็นระบบ การนำผลงานวิจัยมาใช้ไม่สอดคล้องกับปัญหาหรือความต้องการของผู้รับบริการ ตลอดจนหลักฐานที่ค้นพบขาดความหลากหลายและไม่เป็นปัจจุบัน จากการหาข้อมูลเชิงความคิดเห็น พบว่า ผู้เรียนยังไม่ให้ความสำคัญกับการสืบค้นอย่างเป็นระบบ และยังไม่ให้ความสำคัญกับการศึกษาการปฏิบัติการพยาบาล (Nursing Intervention) และผลลัพธ์ที่มาจากงานวิจัย เพื่อนำไปสู่การแก้

ปัญหาในสถานการณ์ที่ได้รับมอบหมาย เนื่องจากไม่เข้าใจขั้นตอนการสืบค้นที่เป็นระบบ ขาดความเชื่อมโยงระหว่างงานวิจัยหรือหลักฐานที่ค้นพบเพื่อนำไปสู่การนำไปใช้แก้ปัญหาทางการพยาบาล ซึ่งสอดคล้องกับการประเมินผลรายวิชาที่ผ่านมาพบว่า การประเมินทักษะทางปัญญาอยู่ในระดับปานกลางในด้านความสามารถนำข้อมูลและหลักฐานไปใช้ในการอ้างอิง การแก้ไขปัญหาอย่างมีวิจารณ์ญาณ และสามารถคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ โดยใช้องค์ความรู้ทางวิชาชีพและที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งใช้ประสบการณ์เป็นฐาน เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ปลอดภัยและมีคุณภาพ ในการให้บริการการพยาบาลสามารถสืบค้น และวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย แต่อย่างไรก็ตามทักษะปฏิบัติ ด้านความสามารถปฏิบัติทักษะการพยาบาลอย่างเป็นองค์รวมโดยประยุกต์ใช้ศาสตร์และศิลปะทางการพยาบาล รวมทั้งใช้กระบวนการพยาบาล หลักฐานเชิงประจักษ์ และการสื่อสารเชิงบำบัดในการพยาบาลบุคคล ครอบครัว และชุมชน อยู่ในระดับดี จึงทำให้นำมาสู่การทบทวนกระบวนการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่การพัฒนารูปแบบการสอนที่มุ่งการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสืบค้นวรรณกรรมที่จำเป็นอย่างเป็นระบบ และเชื่อมโยงสู่การนำไปใช้ให้สอดคล้องกับสาระสำคัญในการพยาบาลมารดาทารกในระยะต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพมากขึ้น และการส่งเสริมทัศนคติที่ให้ความสำคัญต่อการนำหลักฐานเชิงประจักษ์มาใช้ในการพยาบาล

นอกจากนี้ การทบทวนการจัดการเรียนการสอนการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ ที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งเนื้อหา วิธีการ แนวปฏิบัติและการรักษา เพื่อการพัฒนาคุณภาพ ในการให้บริการมารดาและทารกที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ตลอดจนการทำงานร่วมกันระหว่างสหวิชาชีพ ที่มีการพัฒนาแนวทางการดูแลอย่างต่อเนื่อง ทำให้การเรียนการ

สอนการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ ควรมีการปรับเปลี่ยน เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นในการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาล นอกจากนี้จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และทันต่อการเปลี่ยนแปลง สามารถปฏิบัติงานร่วมกับสหสาขาได้อย่างมั่นใจ และยังมีสำคัญสำหรับวิชาชีพการพยาบาลที่มีแนวทางที่ชัดเจนในการพัฒนาคุณภาพ เพื่อให้ผู้รับบริการได้รับการดูแลที่มีประสิทธิภาพตามความต้องการ ผู้วิจัยและคณะ จึงได้ออกแบบการบูรณาการการสอนภาคปฏิบัติด้วยการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาล เพื่อการพัฒนาทักษะการสืบค้นวรรณกรรม ทักษะการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาล ทักษะคิดต่อการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ และทักษะการปฏิบัติการพยาบาล สำหรับนักศึกษาพยาบาลในการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์

วัตถุประสงค์ของ วิจัย

เพื่อศึกษาเปรียบเทียบทักษะการสืบค้นวรรณกรรม ทักษะการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ทักษะคิดต่อการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์และทักษะการปฏิบัติการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์

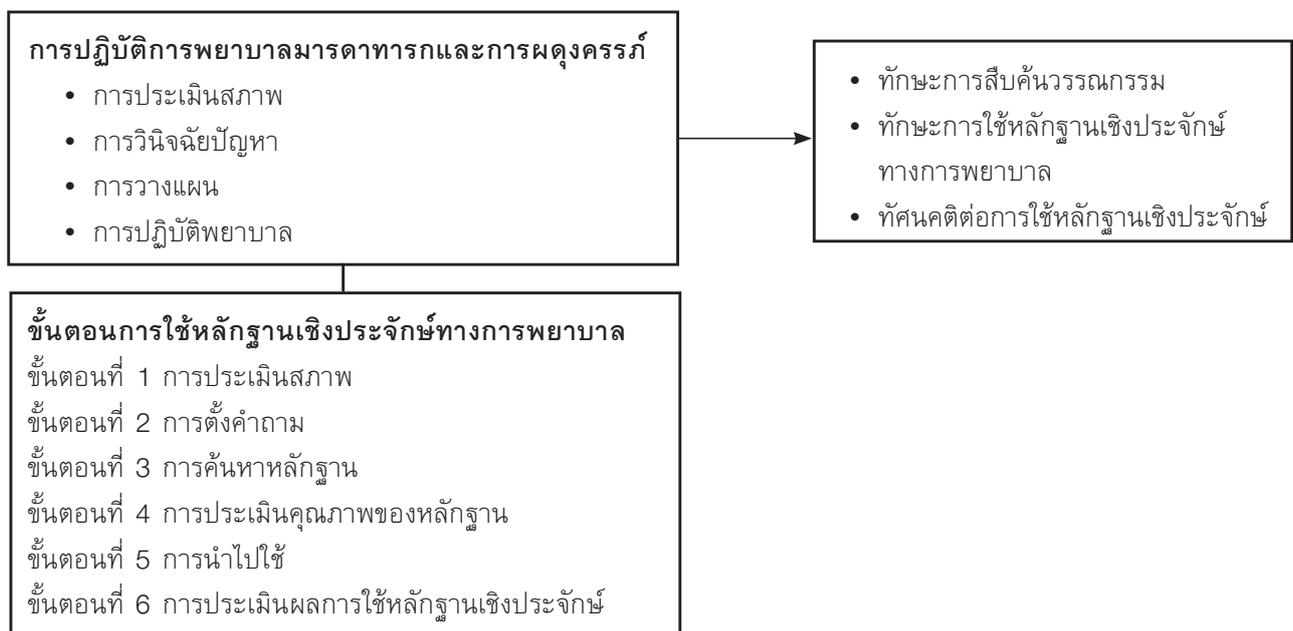
ก่อนและหลังการจัดการบูรณาการการสอนภาคปฏิบัติด้วยการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์

สมมุติฐานการวิจัย

ทักษะการสืบค้นวรรณกรรม ทักษะการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ทักษะคิดต่อการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์และทักษะการปฏิบัติการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ หลังการจัดการบูรณาการการสอนภาคปฏิบัติด้วยการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ สูงกว่าก่อนการสอน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการบูรณาการ การสอนภาคปฏิบัติด้วยการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ในการพยาบาล ผู้วิจัยศึกษาขั้นตอนการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ของ Duke University Medical Center Library⁶ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นกรอบแนวคิดในการกำหนดรูปแบบการสอนภาคปฏิบัติที่บูรณาการการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ โดยมุ่งพัฒนาทักษะผู้เรียนตามขั้นตอนการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการเรียนรู้อาชีพปฏิบัติในการปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการบูรณาการการสอนภาคปฏิบัติด้วยการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาล ต่อทักษะการสืบค้นวรรณกรรม ทักษะการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาล ทักษะคิดต่อการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ และทักษะการปฏิบัติการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ ซึ่งมีดำเนินการวิจัยดังนี้

รูปแบบการว

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) โดยการทดลองกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังการสอน (One-Group Pretest-Posttest Design)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธบาท จำนวน 90 คน การวิจัยครั้งนี้ศึกษาจากประชากรทั้งหมด โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก คือ เป็น นักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธบาท กำลังศึกษารายวิชาปฏิบัติการการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 และยินดีเข้าร่วมการศึกษา เกณฑ์การคัดออก นักศึกษาที่ไม่สมัครใจเข้าร่วม และเจ็บป่วยในระหว่างการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 ประเภท ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย คือ แผนการสอนการบูรณาการ การสอนภาคปฏิบัติ ด้วยการใช้

หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาล วิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาทักษะการสืบค้นวรรณกรรม ทักษะการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาล ทักษะคิดต่อการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ และทักษะการปฏิบัติการพยาบาล ในสาระการปฏิบัติการพยาบาลมารดาและทารกในระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอดและระยะหลังคลอด การประเมินผลโดยใช้แบบประเมินทักษะ ซึ่งพัฒนาโดยผู้วิจัยและทีมอาจารย์ผู้สอน แผนการสอนและการประเมินผลผ่านการวิพากษ์จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอน 8 สัปดาห์ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ขั้นตอนการบูรณาการการสอนภาคปฏิบัติด้วยการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาล

ขั้นตอนการสอน	เนื้อหา	วิธีการสอน	จำนวนชั่วโมง	ลำดับที่
Introduction of Nursing Practice and EBN	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความสำคัญของการพัฒนาทักษะการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารกและการผดุงครรภ์ 2. แนวคิดและขั้นตอนการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ 3. การบูรณาการการปฏิบัติการพยาบาลโดยการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาล 	Didactic Teaching: Lecture, Scenario Discussion	3	1
Evidence Based Nursing Process				
Assess the patient:				
ขั้นการประเมินสภาพ	การวิเคราะห์ข้อมูลจากปัญหาหรือความต้องการของหญิงตั้งครรภ์ในระยะตั้งครรภ์ระยะคลอดหรือระยะหลังคลอด นักศึกษา 7-8 คน/กลุ่ม ร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาประจำกลุ่ม	Brain Storming and Group Discussion	1	1
Ask the Question: ขั้นการตั้งคำถาม	การตั้งคำถามโดยใช้ PICO (Patient Problem, Intervention, Comparison, Outcome)	Workshop and Group Discussion	2	1
Acquire the Evidence: ขั้นการค้นหาลักษณะ	<ol style="list-style-type: none"> 1. เลือกแหล่งค้นหาหลักฐาน 2. กำหนดคำค้นโดยใช้คำสำคัญและคำพ้องให้ครบถ้วนตาม PICO 3. กำหนดกลุ่มคำค้นโดยใช้ 1) เทคนิคตรรกบูลีน (Boolean logic) เน้นการใช้ and และ เครื่องหมาย+ 2) เทคนิคการตัดคำ (Truncation) โดยใช้สัญลักษณ์* 3) เทคนิคการค้นกลุ่มคำหรือวลีโดยใช้สัญลักษณ์ “ ” 4. ป้อนกลุ่มคำค้น 5. จำกัดการสืบค้น เช่น ปีพิมพ์ ประเภทเอกสาร เอกสารฉบับเต็มรูป (Full Text) ตำแหน่งคำค้น ภาษา 	Workshop and Group Discussion	6	1

ตาราง (ต่อ)

ขั้นตอนการสอน	เนื้อหา	วิธีการสอน	จำนวน ชั่วโมง	สัปดาห์ ที่
Critically Appraise the Evidence: ขั้นตอนการประเมินคุณภาพหลักฐาน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประเมินความถูกต้องตามระเบียบวิธีวิจัยโดยใช้เครื่องมือในการประเมินร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา 2. จัดระดับความน่าเชื่อถือของหลักฐานเชิงประจักษ์ 3. สรุปวิธีการแก้ปัญหา/การพยาบาลที่ค้นพบ 	Workshop and Group Discussion	6	2
Apply the Evidence & Evaluate the Outcomes: การนำไปใช้และขั้นตอนการประเมินผลการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์	<ol style="list-style-type: none"> 1. ออกแบบการนำวิธีการแก้ปัญหาไปใช้ในการพยาบาลหญิงตั้งครรภ์ในระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอด หรือระยะหลังคลอด และออกแบบวิธีการการประเมินผลลัพธ์ทางการพยาบาลและความพึงพอใจของผู้รับบริการ 2. เสนอความคิดเห็นและอภิปรายวิธีการนำไปใช้ให้แก่ อาจารย์พยาบาล พยาบาล ที่มีประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญ 3. ฝึกนำวิธีการที่มาจากหลักฐานเชิงประจักษ์ ไปใช้เพื่อให้การพยาบาลหญิงตั้งครรภ์ ในระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอด หรือระยะหลังคลอด และการประเมินผลลัพธ์ 	Practices Based on Evidence Based Nursing	6	5-8
Summary of Evidence Based Nursing Practice	<ol style="list-style-type: none"> 1. นำเสนอขั้นตอนการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์แต่ละกลุ่ม การออกแบบการนำหลักฐานเชิงประจักษ์ไปใช้และ/หรือผลลัพธ์การพยาบาลและความพึงพอใจของผู้รับบริการ 2. สรุปการบูรณาการการเรียนรู้ภาคปฏิบัติด้วยหลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาล 	Seminar	6	8

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังนี้

2.1 แบบประเมินทักษะการสืบค้นวรรณกรรม ผู้วิจัยดัดแปลงจากแบบประเมินผลด้านทักษะทางปัญญา: การสืบค้นและการวิเคราะห์ข้อมูลที่หลากหลาย ความสามารถนำข้อมูลและหลักฐานไปใช้ในการอ้างอิง และ ความสามารถตีวิเคราะห์อย่างเป็นระบบฯ พัฒนาโดยกลุ่มพัฒนาการศึกษา สถาบันพระบรมราชชนก⁹ เป็นแบบวัดแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 4 ระดับ จำนวน 7 ข้อ ทดสอบความเชื่อมั่นโดยประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของครอนบาค (Cronbrach's Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.79

2.2 แบบประเมินทักษะการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการแพทย์ ผู้วิจัยดัดแปลงจากแบบประเมินผลการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติทางวิชาชีพ การใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในกระบวนการพยาบาล พัฒนาโดยกลุ่มพัฒนาการศึกษา สถาบันพระบรมราชชนก⁹ เป็นแบบวัดแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 4 ระดับ จำนวน 5 ข้อ ทดสอบความเชื่อมั่นโดยประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของครอนบาค (Cronbrach's Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.83

2.3 แบบประเมินทัศนคติต่อการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ผู้วิจัย แปลและดัดแปลงมาจากแบบสอบถามการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์สำหรับนักศึกษาพยาบาล (S-EBNPQ)¹⁰ ด้านทัศนคติต่อการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ (Attitude toward EBN) จำนวนทั้งสิ้น 4 ข้อ เป็นแบบวัดแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 4 ระดับ ทดสอบประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของครอนบาค (Cronbrach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.62

2.4 แบบประเมินทักษะการปฏิบัติกรพยาบาล ประกอบด้วย 2 มิติ ได้แก่ มิติการส่งเสริมสุขภาพ และมิติการรักษาพยาบาล การบำบัด

และบรรเทาอาการ ผู้วิจัยดัดแปลงจากแบบประเมินผลการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติทางวิชาชีพ: ปฏิบัติการสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาลฯ พัฒนาโดยกลุ่มพัฒนาการศึกษา สถาบันพระบรมราชชนก⁹ เป็นแบบวัดแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 4 ระดับ จำนวน 11 ข้อ ทดสอบความเชื่อมั่นโดยประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของครอนบาค (Cronbrach's Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.91

การวิเคราะห์จะใช้ค่าเฉลี่ยเทียบกับเกณฑ์การประเมินดังนี้ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.01-4.00 หมายความว่าอยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.01-3.00 หมายความว่า อยู่ในระดับปานกลาง และค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-2.00 หมายความว่า อยู่ในระดับต่ำ

จริยธรรมการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำโครงการวิจัยเสนอคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธบาท ได้ผ่านการพิจารณาตามรหัสจริยธรรมเลขที่ EC006/2561 ลงวันที่ 5 มกราคม 2561 คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยคำนึงถึงกลุ่มตัวอย่างเป็นหลัก มีการชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล และชี้แจงสิทธิของกลุ่มตัวอย่าง ในการตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนการวิจัยและให้ตอบแบบสอบถามแบบประเมินทักษะการสืบค้นวรรณกรรม แบบประเมินทักษะการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการแพทย์ แบบประเมินทัศนคติต่อการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ และแบบประเมินทักษะการปฏิบัติกรพยาบาล

2. นำแบบวัดทักษะการสืบค้นวรรณกรรม ทักษะการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาล ทักษะการตีความหลักฐานเชิงประจักษ์และทักษะการปฏิบัติการพยาบาล ให้ผู้เรียนประเมินตนเองก่อนและหลัง แล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

3. จัดการเรียนการสอนบูรณาการกับภาคปฏิบัติ โดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ จำนวน 12 กลุ่ม แบ่งนักศึกษาออกเป็นกลุ่มละ 7-8 คน ระยะเวลาการฝึกกลุ่มละ 8 สัปดาห์ โดยมีอาจารย์ประจำกลุ่มเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา จำนวน 6 คน เป็นที่ปรึกษาคณะ 2 กลุ่ม มีการเตรียมความพร้อมอาจารย์โดยการชี้แจงแผนการสอน บทบาทอาจารย์ประจำกลุ่มและแนวทางการประเมินผล หลังจากนั้นดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนที่กำหนดตามตารางที่ 1

4. เมื่อสิ้นสุดการนำเสนอแนวทางการนำหลักฐานเชิงประจักษ์ ในสัปดาห์สุดท้าย นักศึกษาตอบแบบสอบถาม แบบประเมินทักษะการสืบค้นวรรณกรรม แบบประเมินทักษะการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาล แบบประเมินทัศนคติต่อการนำหลักฐานเชิงประจักษ์ และแบบประเมินทักษะการปฏิบัติการพยาบาล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลตามระเบียบวิธีทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้สถิติพรรณนา และสถิติอ้างอิง

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

2. เปรียบเทียบทักษะการสืบค้นวรรณกรรม ทักษะการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทัศนคติต่อการนำหลักฐาน เชิงประจักษ์และทักษะการปฏิบัติการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ ก่อนและหลังการจัดการบูรณาการการสอนภาคปฏิบัติด้วย การใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ โดยใช้การทดสอบความแตกต่างของค่ากลางของสองประชากรไม่อิสระ (Paired t-Test) ทำการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการแจกแจงข้อมูลเป็นปกติ (Test of Normality) โดยการวัดความเบ้ของข้อมูล (Skewness) และความโด่งของข้อมูล (Kurtosis) พบว่าตัวแปรที่ศึกษาทุกตัวมีค่าอยู่ระหว่าง -2 และ +2 ซึ่งเป็นค่าที่ยอมรับได้ว่าการแจกแจงข้อมูลเป็นปกติ¹¹ และการตรวจสอบโดย Normal Q-Q Plot พบว่าทุกตัวแปรมีการแจกแจงแบบโค้งปกติเพราะจุดที่เกิดขึ้นอยู่ใกล้กับเส้นตรงหรืออยู่บนเส้นตรง

ผลการวิจัย

หลังการบูรณาการการสอนภาคปฏิบัติด้วยหลักฐานเชิงประจักษ์ คะแนนทักษะการสืบค้นวรรณกรรมเพิ่มขึ้นจาก 2.10 เป็น 3.36 จากระดับปานกลางเป็นระดับมาก คะแนนทักษะการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาล เพิ่มขึ้นจาก 2.10 เป็น 3.42 จากระดับปานกลางเป็นระดับมาก เช่นกัน แต่ทัศนคติต่อการนำหลักฐานเชิงประจักษ์ ลดลงจาก 3.10 เป็น 2.77 จากระดับมาก เป็นระดับปานกลาง และคะแนนทักษะการปฏิบัติการพยาบาล ที่เพิ่มขึ้นจาก 2.27 เป็น 3.43 จากระดับปานกลางเป็นระดับมาก ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับทักษะการสืบค้นวรรณกรรม ทักษะการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการแพทย์ ทักษะการใช้อำนาจหลักฐานเชิงประจักษ์ และทักษะการปฏิบัติทางการแพทย์ต่อการบูรณาการการสอนภาคปฏิบัติด้วยการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการแพทย์

รายการ	N	Mean	S.D.	ระดับ
ทักษะการสืบค้นวรรณกรรม				
ก่อนเรียน	90	2.10	.39	ปานกลาง
หลังเรียน	90	3.36	.32	มาก
ทักษะการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการแพทย์				
ก่อนเรียน	90	2.10	.47	ปานกลาง
หลังเรียน	90	3.42	.37	มาก
ทัศนคติต่อการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์				
ก่อนเรียน	90	3.01	.64	มาก
หลังเรียน	70	2.77	.75	ปานกลาง
ทักษะการปฏิบัติทางการแพทย์				
ก่อนเรียน	90	2.27	.44	ปานกลาง
หลังเรียน	90	3.43	.33	มาก

หลังการบูรณาการการสอนภาคปฏิบัติด้วยหลักฐานเชิงประจักษ์ คะแนนทักษะการสืบค้นวรรณกรรม คะแนนทักษะการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการแพทย์ และคะแนนทักษะการปฏิบัติทางการแพทย์ เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และทัศนคติต่อการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะการสืบค้นวรรณกรรม ทักษะการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการแพทย์ ทักษะการใช้อำนาจหลักฐานเชิงประจักษ์ และทักษะการปฏิบัติทางการแพทย์: การเสริมสุขภาพและการรักษาพยาบาล การบำบัดและบรรเทาอาการ ต่อการบูรณาการการสอนภาคปฏิบัติด้วยการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการแพทย์

รายการ	df	d	S.D	t	Sig
ทักษะการสืบค้นวรรณกรรม	89	1.25	.45	26.64	.00
ทักษะการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการแพทย์	89	1.32	.51	24.57	.00
ทัศนคติต่อการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์	69	-.30	.86	-2.96	.00
ทักษะการปฏิบัติทางการแพทย์	89	1.16	.41	26.78	.00

ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าผลต่างหลังสอน-ก่อนสอน (d) ของทักษะการสืบค้นวรรณกรรม ระหว่าง 1.16-1.48 และ ทักษะการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการพยาบาล มีค่าผลต่างหลังสอน-ก่อนสอน ระหว่าง 1.25-1.38 และทัศนคติต่อการการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ มีค่าผลต่างหลังสอน-ก่อนสอน ระหว่าง -0.20-0.05 ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าผลต่างหลังสอน-ก่อนสอน (d) ของทักษะการสืบค้นวรรณกรรม ทักษะการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการพยาบาล และทัศนคติต่อการการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ก่อนและหลังการบูรณาการการสอนภาคปฏิบัติด้วยการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาล

รายการ	ก่อนสอน		หลังสอน		ค่าผลต่าง
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	หลังสอน- ก่อนสอน (d)
ทักษะการสืบค้นวรรณกรรม					
1. ระบุปัญหาและสาเหตุจากข้อมูลที่มีได้	2.08	.58	3.34	.50	1.26
2. ระบุประเด็นที่จะนำไปสืบค้นงานได้เหมาะสม	2.08	.57	3.33	.47	1.25
3. สืบค้นข้อมูลที่ทันสมัย เป็นปัจจุบัน	2.18	.51	3.36	.48	1.18
4. สืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายและเชื่อถือได้	2.08	.60	3.56	.54	1.48
5. แยกแยะข้อมูลตามสภาพจริง	2.20	.70	3.36	.57	1.16
6. วิเคราะห์ข้อมูลที่สืบค้นมาได้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายอย่างตรงประเด็น	2.01	.57	3.29	.52	1.28
7. ประเมินข้อมูล/หลักฐาน เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาโดยใช้หลักเหตุผลอย่างเหมาะสม	2.10	.58	3.27	.49	1.17
ทักษะการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาล					
1. ระบุประเด็นที่จะนำไปสืบค้นงานวิจัยได้เหมาะสม	2.08	.57	3.33	.47	1.25
2. สืบค้นผลงานวิจัยจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ	2.20	.54	3.53	.50	1.33
3. ตัดสินใจเลือกงานวิจัยตามระดับความน่าเชื่อถือมาใช้อ้างอิงในกระบวนการพยาบาลได้ถูกต้องสอดคล้องกับสถานการณ์ของผู้ใช้บริการ	2.08	.58	3.46	.50	1.38
4. ปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้ผลงานวิจัยตามที่สืบค้น	2.08	.64	3.40	.56	1.32
5. ประเมินผลการนำผลงานวิจัยมาใช้	2.07	.67	3.36	.50	1.29
ทัศนคติต่อการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์					
1. ฉันมีภาระงานมากเกินไป เกินกว่าที่จะปรับปรุงหลักฐานเชิงประจักษ์ทั้งหมดให้ใหม่ ทันสมัย	2.01	1.03	2.06	1.13	0.05

ตารางที่ 4 (ต่อ)

รายการ	ก่อนสอน		หลังสอน		ค่าผลต่าง หลังสอน- ก่อนสอน (d)
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
2. ฉันไม่พอใจที่ต้องมีคำถามในการปฏิบัติกร พยาบาล	2.93	1.07	2.73	1.24	-0.20
3. ฉันคิดว่าการปฏิบัติตามหลักฐานเชิงประจักษ์คือ การเสียเวลา	3.20	.91	2.93	1.23	-0.27
4. ฉันยึดถือวิธีการที่เชื่อถือได้	3.88	.52	3.37	1.07	-0.51

ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าผลต่างหลังสอน-ก่อนสอน (d) ของทักษะการปฏิบัติกร
พยาบาล: การเสริมสุขภาพ ระหว่าง 1.17-1.22 และทักษะการปฏิบัติกรพยาบาล: การรักษาพยาบาล
การบำบัดและบรรเทาอาการ มีค่าผลต่างหลังสอน-ก่อนสอน ระหว่าง 1.03-1.24 ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าผลต่างหลังสอน-ก่อนสอน (d) ของทักษะการปฏิบัติกรพยาบาล
ก่อนและหลังการบูรณาการการสอนภาคปฏิบัติด้วยการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาล

รายการ	ก่อนสอน		หลังสอน		ค่าผลต่าง หลังสอน- ก่อนสอน (d)
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
ด้านทักษะการปฏิบัติกรพยาบาล: การเสริมสุขภาพ					
1. ให้ความรู้แก่ผู้ใช้หญิงตั้งครรภ์ ผู้คลอด และ มารดาหลังคลอดให้สามารถดูแลสุขภาพตนเอง ได้อย่างเหมาะสม	2.39	.65	3.56	.50	1.17
2. ให้คำปรึกษาแนะนำแก่หญิงตั้งครรภ์ ผู้คลอด และมารดาหลังคลอดให้เกิดความตระหนักถึง ความสำคัญของการดูแลสุขภาพตนเอง	2.30	.63	3.52	.50	1.22
3. จัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพแก่ผู้ใช้หญิงตั้งครรภ์ ผู้คลอด และมารดาหลังคลอดได้อย่างเหมาะสม ตามสภาพ	2.29	.59	3.48	.55	1.19
4. สนับสนุนให้ผู้ใช้หญิงตั้งครรภ์ ผู้คลอด และ มารดาหลังคลอดปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ ที่ไม่เหมาะสมได้	2.29	.57	3.51	.55	1.22

ตารางที่ 5 (ต่อ)

รายการ	ก่อนสอน		หลังสอน		ค่าผลต่าง หลังสอน- ก่อนสอน (d)
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	
ด้านทักษะการปฏิบัติการพยาบาล: การรักษา					
พยาบาล การบำบัดและบรรเทาอาการ					
5. ประเมินปัญหาสุขภาพของตั้งครรรภ์ ผู้คลอด และมารดาหลังคลอด สอดคล้องกับอาการและโรค	2.26	.65	3.29	.50	1.03
6. วินิจฉัยปัญหาสุขภาพ ตรงตามอาการและโรคของตั้งครรรภ์ ผู้คลอด และมารดาหลังคลอด	2.16	.50	3.27	.47	1.11
7. ให้การรักษาเบื้องต้น/ปฐมพยาบาลแก่ตั้งครรรภ์ ผู้คลอด และมารดาหลังคลอดที่สอดคล้องกับอาการและโรค	2.28	.56	3.40	.54	1.12
8. ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติการพยาบาล เพื่อลดความรุนแรงของอาการของโรคอย่างต่อเนื่อง	2.30	.59	3.50	.50	1.20
9. ช่วยเหลือแพทย์กระทำการรักษาโรค	2.21	.71	3.30	.57	1.09
10. วางแผนการพยาบาลเพื่อป้องกันภาวะแทรกซ้อนและความรุนแรงตามการดำเนินของโรค	2.16	.50	3.40	.54	1.24
11. ปฏิบัติการพยาบาลเพื่อลดอันตราย แก่ตั้งครรรภ์ ผู้คลอด และมารดาหลังคลอด เมื่อเกิดภาวะแทรกซ้อน	2.36	.68	3.56	.52	1.20

สรุปและการอภิ

ผลการบูรณาการการสอนภาคปฏิบัติด้วยการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาล เพื่อการพัฒนาทักษะการสืบค้นวรรณกรรม ทักษะการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาล ทักษะการตีความหลักฐานเชิงประจักษ์ และทักษะการปฏิบัติการพยาบาลในมิติการส่งเสริมสุขภาพและการรักษาพยาบาล การบำบัดและบรรเทาอาการ พบว่า ผู้เรียนมีการพัฒนาทักษะการสืบค้นวรรณกรรม ทักษะการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาลและทักษะการปฏิบัติการพยาบาล มากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ .01 และพบว่า ผู้เรียนมีทัศนคติต่อการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ลดลง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การพัฒนาทักษะการสืบค้นวรรณกรรมมากขึ้น ซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญของการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ และการออกแบบการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับขั้นตอนการสืบค้นวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ และมีเป้าหมายที่ชัดเจน นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่ในยุคปัจจุบันมีทักษะสูงในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการหาแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ทำให้มีโอกาสการค้นหาข้อมูลได้ตลอดเวลา รวมทั้งมีกลวิธีในการ

สืบค้นวรรณกรรมที่ชัดเจนเป็นแนว ทางทำให้เกิดการพัฒนาการสืบค้น ตั้งแต่แบบพื้นฐานจนถึงขั้นที่มีความชำนาญได้¹² การสืบค้นวรรณกรรม ที่นำ มาใช้ในการค้นหาหลักฐานเชิงประจักษ์ ขั้นตอนมาจากการประเมินปัญหา และการตั้งคำถามที่นำไปสู่การแก้ปัญหาทางสุขภาพ เป็นขั้นตอนน่าเชื่อถือ รวมทั้งมีการเลือกแหล่งข้อมูลที่สอดคล้องกับหลักฐานที่ต้องการ จึงทำให้ได้หลักฐานที่มากในเรื่องที่กำลังศึกษา ได้ทั้งหลักฐานเชิงลึก กว้างและเป็นปัจจุบัน⁴ จากการวิจัยการสืบค้นอย่างเป็นระบบในการสอนการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีพบว่าการสอนการสืบค้นวรรณกรรม เป็นทักษะสำคัญที่เป็นฐานของการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ที่ทำให้ผู้เรียนมุ่งค้นหาหลักฐานที่มาจากกรวิจัย เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้¹³

การเพิ่มขึ้นของทักษะการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาล สอดคล้องกับการศึกษาของฟูลเลอร์ (Fuller)¹⁴ ในการสอนภาคปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาลที่ฝึกการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในสถานการณ์จริง ส่งผลให้นักศึกษาพัฒนาสมรรถนะในการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ได้ ซึ่งเกิดจากรียน ทฤษฎีและการปฏิบัติสถานการณ์จริง สอดคล้องกับการศึกษาของ นุสรา ประเสริฐศรีและคณะ⁵ ที่ศึกษาการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาล ทำให้นักศึกษามีการสมรรถนะการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ เพิ่มขึ้น ในการระบุประเด็นที่จะนำไปสืบค้นงานวิจัย การสืบค้นผลงานวิจัยจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ การตัดสินใจเลือกงานวิจัยตามระดับความน่าเชื่อถือ การปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้ผลงานวิจัยที่สืบค้น และการประเมินผลงานวิจัยที่นำมาใช้ ทั้งนี้ การพัฒนาทักษะการค้นหาหลักฐานเชิงประจักษ์มาใช้แต่ละขั้นตอน ต้องอาศัยการสนับสนุนด้านปัจจัยเอื้อต่าง ๆ ได้แก่ มีแนวทางที่ชัดเจน ทั้งการตั้งคำถาม การสืบค้นและการประเมินคุณภาพงานวิจัย มีแหล่งสืบค้นที่สอดคล้องกับสาระที่ศึกษา

รวมทั้งการมีที่ปรึกษาที่มีประสบการณ์ทั้งมีทักษะด้านการวิจัย การใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ และการปฏิบัติการพยาบาล และต้องเปิดโอกาสให้ลงมือทำอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้เพิ่มทักษะการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ที่สามารถนำไปใช้ในคลินิกได้⁴

อย่างไรก็ตามพบว่า หลังจากการฝึกภาคปฏิบัติทัศนคติต่อการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในภาพรวมลดลง ซึ่งปรากฏการณ์ดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ แบริคและคณะ¹⁵ ที่อบรมการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในบุคลากรสุขภาพ พบว่า ถึงแม้ว่าความรู้และทักษะเพิ่มขึ้นอย่างนัยสำคัญ แต่ความตั้งใจความเต็มใจในการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ มีคะแนนลดลงในระยะกลางของการศึกษา เนื่องจากเป็นเรื่องยากของผู้เรียนจำนวนมากที่ไม่สามารถจะรักษาสมรรถนะของงานที่เพิ่มขึ้น ทำให้การจัดลำดับความสำคัญยากขึ้นและยังมีความตั้งใจในการมีส่วนร่วมน้อย และการศึกษาทบทวนวรรณกรรมใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ของนักศึกษาพยาบาลอย่างเป็นระบบ¹³ ยังพบว่าปัญหาของการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์สำหรับนักศึกษา คือการมีทัศนคติในทางลบต่อการใช้กระบวนการ วิจัยที่คิดว่าเป็นเรื่องยากและส่วนใหญ่ยังขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้นี้ แต่อย่างไรก็ตามยังมีการศึกษาที่ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยนี้ โดยพบว่า การสอนด้วยหลักฐานเชิงประจักษ์ ทำให้นักศึกษามีความรู้และทัศนคติต่อการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาลมากขึ้น⁵ จากข้อค้นพบจากการศึกษานี้ พบว่าภาพรวมของทัศนคติต่อการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ลดลง การออกแบบการสอน ที่เน้นการพัฒนาทักษะทั้งการสืบค้นวรรณกรรม การใช้ทักษะด้านการวิจัย และความคิดวิเคราะห์ เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหา ทำให้นักศึกษามีภาระงานภาคปฏิบัติที่เพิ่มมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อทัศนคติต่อการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ดังเช่นข้อคำถามที่มีคะแนนลดลง คือ “ฉันคิดว่าการปฏิบัติตามหลักฐานเชิงประจักษ์คือการเสียเวลา” และข้อความที่มีคะแนนน้อยที่สุด คือ “ฉันมีภาระงาน

มากเกินไป เกินกว่าที่จะปรับปรุงหลักฐานเชิงประจักษ์ทั้งหมดให้ใหม่ ทันสมัย” และอาจจะยังมีกิจกรรมการสอนที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติไม่เพียงพอ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และการเพิ่มความรู้อการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์นั้น เป็นขั้นตอนแรกที่สำคัญที่ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง4 ดังนั้น ในการออกแบบการสอน ควรคำนึงถึงการพัฒนาทัศนคติต่อหลักฐานเชิงประจักษ์ ซึ่งส่งผลต่อความยั่งยืนในการเรียนรู้

การบูรณาการการปฏิบัติการพยาบาลด้วยหลักฐานเชิงประจักษ์ ทำให้ผู้เรียนมุ่งการนำหลักฐานเชิงประจักษ์ สู่ออกแบบปัญหาทางการพยาบาล ในวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 1 ซึ่งลักษณะวิชา เกี่ยวข้องกับมิติการเสริมสุขภาพ และการรักษาพยาบาล การบำบัดและบรรเทาอาการสำหรับหญิงตั้งครรภ์ในระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอด และระยะหลังคลอด ผู้เรียนได้รับมอบหมายให้ระบุปัญหาและให้การพยาบาล หญิงตั้งครรภ์ที่เกิดจากภาวะไม่สุขสบาย หรือปัญหาสุขภาพ ทำให้เกิดทักษะการปฏิบัติการพยาบาลที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในข้อที่มีคะแนนสูงได้แก่ ให้ความรู้แก่ผู้ใช้หญิงตั้งครรภ์ ผู้คลอด และมารดาหลังคลอดให้สามารถดูแลสุขภาพตนเองได้อย่างเหมาะสม การให้คำปรึกษา แนะนำแก่หญิงตั้งครรภ์ ผู้คลอด และมารดาหลังคลอดให้เกิดความตระหนักถึงความสำคัญของการดูแลสุขภาพตนเองและปฏิบัติการพยาบาลเพื่อลดอันตรายแก่หญิงตั้งครรภ์ ผู้คลอด และมารดาหลังคลอด เมื่อเกิดภาวะแทรกซ้อน ซึ่งการศึกษาของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม มุ่งการนำหลักฐานที่ค้นพบ มาออกแบบแก้ปัญหาหญิงตั้งครรภ์ในระยะต่างๆ ที่มีภาวะไม่สุขสบาย เช่น ในหญิงตั้งครรภ์ระยะที่ 1 ของการคลอด อะไรคือการพยาบาลที่มีประสิทธิภาพเพื่อการลดการเจ็บปวด หรือในหญิงตั้งครรภ์ไตรมาสที่สาม อะไรคือการพยาบาลที่มีประสิทธิภาพเพื่อลดอาการปวดหลัง หรือมารดาในระยะแรกหลังคลอด

อะไรคือการพยาบาลที่มีประสิทธิภาพ เพื่อเพิ่มพลังของน้ำนม เป็นต้น ดังนั้นการนำขั้นตอนการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์การปฏิบัติในสถานการณ์จริง จึงสอดคล้องกับการเพิ่มทักษะในการปฏิบัติการพยาบาล

การออกแบบการบูรณาการการสอนภาคปฏิบัติด้วยหลักฐานเชิงประจักษ์ ที่มีความเหมาะสมกับความรู้อและประสบการณ์ทางคลินิกสำหรับผู้เรียน ทำให้สามารถเชื่อมโยงความรู้ใหม่มาจากหลักฐานที่มีคุณภาพสู่การปฏิบัติ โดยที่คำนึงถึงความเป็นไปได้ทางปฏิบัติหรือความเชี่ยวชาญที่มีและความพึงพอใจของผู้รับบริการ บนพื้นฐานที่ผู้รับบริการได้รับประโยชน์¹⁶ การบูรณาการการเรียนรู้ ประกอบด้วยขั้นตอนการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ที่มีการเรียนรู้ด้วยการการสืบเสาะและอภิปรายทั้งการระบุปัญหา การตั้งคำถาม การกำหนดคำถามสำคัญ กลวิธีการสืบค้น การวิเคราะห์หลักฐานที่ค้นพบทั้งคุณภาพที่ใช้ความรู้ด้านทฤษฎีเป็นฐาน และการปฏิบัติการพยาบาลที่เน้นการแก้ไขปัญหา การออกแบบการนำไปใช้ และการประเมินผล การให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติการพยาบาล ทำให้ผู้เรียน ได้ฝึกการระบุปัญหาที่สำคัญ การตัดสินใจเพื่อการนำหลักฐานเชิงประจักษ์มาใช้ในการแก้ปัญหา และการประเมินผล ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สอดคล้องกับกระบวนการพยาบาล ภายใต้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของพยาบาลพี่เลี้ยง ซึ่งทำให้เข้าใจวิธีการนำไปใช้ที่ปลอดภัยและทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคุณภาพการพยาบาล แต่อย่างไรก็ตามพบว่า การอ่านบทความวิจัยภาษาอังกฤษ และความรู้และความเข้าใจในการอ่านงานวิจัย เป็นปัญหาที่ทำให้ผู้เรียนใช้เวลาในการทำงานมากขึ้น เป็นส่วนที่ทำให้นักศึกษาไม่เกิดทัศนคติที่ดีมากขึ้นในการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาประจำกลุ่ม จึงมีบทบาทมากในการเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำแต่ละขั้นตอน นอกจากนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินทัศนคติในการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ยัง

มีข้อจำกัดในคุณภาพของเครื่องมือ จึงควรมีการพัฒนาทั้งวิธีการสอนที่พัฒนาทัศนคติของผู้เรียน และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ดังนั้น การบูรณาการการสอนภาคปฏิบัติด้วยหลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาล สามารถเพิ่มทักษะการสืบค้นวรรณกรรม ทักษะการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาลและทักษะการปฏิบัติทางการพยาบาล ด้านการส่งเสริมสุขภาพ และการดูแลรักษา สำหรับนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ในการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ แต่ทำให้ทัศนคติต่อการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ลดลง ทั้งนี้ผู้เรียนเห็นว่า ทำให้มีภาระงานที่มากเกินไป เกินกว่าที่จะปรับปรุงหลักฐานเชิงประจักษ์ทั้งหมดให้ใหม่ทันสมัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์จากผลการวิจัย การบูรณาการการสอนภาคปฏิบัติด้วยหลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาล สามารถเพิ่มทักษะการสืบค้นวรรณกรรม ทักษะการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาลและทักษะการปฏิบัติทางการพยาบาล ด้านการส่งเสริมสุขภาพ และการดูแลรักษา สำหรับนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ในการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ แต่มีทัศนคติต่อการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ลดลง โดยอาจารย์สามารถนำขั้นตอนการบูรณาการการสอนภาคปฏิบัติด้วยการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาลไปใช้ จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ใหม่ที่มาจากหลักฐานที่มีคุณภาพสู่การปฏิบัติทางการพยาบาล และควรเพิ่มการปลูกฝังทัศนคติให้นักศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญของการค้นคว้าหาหลักฐานเชิงประจักษ์เพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป มีดังนี้ 1) ควรมีการวิจัยการเพื่อพัฒนาทัศนคติของนักศึกษาต่อการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาล 2)

พัฒนาเครื่องมือเพื่อใช้ในการประเมินทักษะการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาล 3) ศึกษาพัฒนาการ การใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ของนักศึกษาในระยะยาว เพื่อให้เป็นทักษะที่ยั่งยืน สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ 4) คว้าศึกษาทักษะที่จำเป็น ในการพัฒนาทักษะการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ เช่น ทักษะการวิจัย ทักษะภาษาอังกฤษ ทักษะการคิดวิเคราะห์ เป็นต้น

REFERENCES

1. Chen CM, & Lou MF. The Effectiveness and Application of Mentorship Programs for Recently Registered Nurses: a Systematic Review. *Journal of Nursing Management*, 2014; 22(4): 433-442.
2. Schaffer MA, Sandau KE, & Diedrick L. Evidence-Based Practice Models for Organizational Change: Overview and Practical Applications. *Journal of Advanced Nursing*, 2013; 69(5): 1197-1209.
3. Potter PA. & Perry AG. *Fundamental of Nursing*. 6th ed. St.Louis: Mosby; 2005
4. Melnyk BM, Fineout-Overholt E. *Evidence-Based Practice in Nursing & Healthcare: A Guide to Best Practice*. 3rd ed.Philadelphia: Wolters Kluwer Health; 2015.
5. Prasertsri N, Jirappapa M, Chareannukul A. The Effect of Evidence Based Practice (EBP) Teaching Program on the EBPCcompetence of Nursing Students. *Nursing Public Health and Education Journal*, 2016; 17(3): 144-155.
6. Duke University Medical Center Library. *Introduction to Evidence Based Practice* [online] 2017.[cited 2017/6/7] Available from: <http://guides.mclibrary.duke.edu/cphp?g=158201&p=1036002>

7. Zedeh HH, Khajeali N, Khalkhali H, Mohammadpour Y. Effect of Evidence-Based Nursing on Critical Thinking Disposition among Nursing Students. *Life Science Journal*, 2014;11(9): 487-499.
8. Reid J, Briggs J, Carlisle S, Scott D, & Lewis C. Enhancing Utility and Understanding of Evidence Based Practice through Undergraduate Nurse Education. *BMC Nursing*, 2017;16:58.
9. Department of Education Development, Praboromarajchanok Institute. Handbook for Learning Outcomes Evaluation as the Thai Qualifications Framework for Higher Education, Nursing Science (1st revised version). Nontaburi : Praboromarajchanok Institute; 2013.(in Thai)
10. Upton P, Scurlock- Evan L,& Upton D. Development of the Student Evidence-Based Practice Questionnaire (S-EBPQ), *Nurse Education Today*, 2016; 37:38-44.
11. George D, & Mallery M. *SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference*, Update. 10th ed. Boston: Pearson; 2010.
12. Majid S, Foo S, Zhang X ,Mokhtar IA ,Luyt B, Chang Y & Theng YL. Nurses' Information use and Literature Searching Skills for Evidence Based Practices. *Malaysian Journal of Library & Information Science*, 2013; 18(1): 67-78.
13. Aglen B. Pedagogical Strategies to Teach Bachelor Students Evidence-Based Practice: A Systematic Review. *Nurse Education Today*, 2016; 36: 255–263.
14. Fuller B. Evidence-Based Instructional Strategies: Facilitating Linguistically Diverse Nursing Student Learning. *Nurse Educator*, 2013; 38(3), 118-121.
15. Black AT, Balneaves LG, Garossino C, Puyat JH, Qian H. Promoting Evidence-Based Practice Through a Research Training Program for Point-of-Care Clinicians. *Journal of Nursing Administration*, 2015; 45(1):14-20.
16. Kanhadilok S, Pungsumreung T, & Malai C. Evidence Based Teaching Strategies in Nursing. *Journal of Nursing Health Care*, 2017; 35(4): 34-41.

